

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA KÜBERTURVALISUSE KOMISJON

Koosolek nr. 12

Tartus,

24. septembril 2024

Koosolek kestab kl 10.30-15.00

Osalevad: komisjoni esimees akadeemik Dan Bogdanov, Teet Raidma, Jan Willemson, Kristjan Krips, Ivo Kubjas, Priit Parmakson, Guido Pääsuke, Ahto Truu, Arne Koitmäe, Priit Vinkel, Alo Einla, Kati Ambo-Vaher, Tanel Tammet. Külalistena Indrek Leesi RIAst ja Liisa Past. Bret-Maria Rikko, Helin Sepa, Tõnis Lepik RIAst,
Ei osale: akadeemik Anu Realo

PÄEVAKORD:

- 1) Mis on valimiste alal teoksil? (iga istungi tavapärase uudiste jagamine, et kõik oleks samas informatsioonis)
- 2) “Usaldusest ja usaldusväärsest” konverentsi ajakava ja esinejate arutelu.
- 3) Konverentsini viiva teavituskampaania plaan
- 4) Riskianalüüsis kuue esile tõstetud riski edasiste sammude arutelu
- 5) Esimese aasta tulemuste ja nende avaldamise kogemuse põhjal - kas soovime teisel aastal riskianalüüsi metoodikat täiendada?
- 6) Analüüsis seni käsitlemata ohtude ajurünnak

PROTOKOLL:

- 1) Mis teoksil?
 - a. Komisjoni uus liige Guido Pääsuke tutvustas end ja oma tegemisi, tema ootus on, et e-valimised areneksid pidevalt edasi. Ta on MKM küberturvalisuse osakonna õigusnõunik.
 - b. Teadvustati Veneetsia komisjonile tehtud pöördumisega seonduvad sündmused ning nenditi, et see oli valimisi puudutav, aga komisjoni tööle sellel mõju ei ole.
 - c. Komisjoni esimees akadeemik Dan Bogdanov andis aru enda teise kohtumise üle justitiis- ja digiminister Liisa Pakosta ja tema nõunikuga. Arutati komisjoni töö avaldamisega seotut ja komisjoni konverentsil osalemist. Minister teatas, et on suhtluses RVT-ga nende töö toetamise teemal. Arne Koitmäe kinnitas arenguid selles vallas.

- 2) Arutelu konverentsi sisuloomest ja rakendamisest.
 - a. Akadeemik Dan Bogdanov koos komisjoniga arutleb läbi konverentsi päevakava. Ühisaruteludes leitakse ja lepitakse kokku esinejaid paneelile ning mõeldaks, keda kutsuda esinema välismaalt. Jagati ülesanded, kes kutsub keda.
- 3) Riskianalüüsi avaldamise plaan
 - a. Komisjon leppis kokku riskianalüüsi avaldamises e-riigi koodivaramus 1. oktoobril. Siis saadetakse välja ka pressiteade ning ollakse valmis meediasuhtluseks.
 - b. Lepiti kokku meediaga suhtlevad kontaktid.
- 4) Riskianalüüsis kuue esile tõstetava riski edasine arutelu.
 - a. Komisjon arutles, kuidas on kõige parem selgitada esile tõstetavate riskide sisu avalikkusele ning pani kirja vastavad sõnumid.
- 5) Küberturvalisuse komisjoni riskianalüüsi meetodika uuendamisest teisel tööaastal.
 - a. Akadeemik Dan Bogdanov selgitas uutele liikmetele üle, kuidas jõuti kuue ohuni, mis said keskmise riskiklassi ning kirjeldas hinnete koondamise meetodikat ja häälte andmise meetodikat. Rõhutas, et üks komisjoni tugevus on tehniliselt tugev ja samas informeeritud koosseis, tänu millele antud riskihinnangud on võrreldavad ja tähenduslikud.
 - b. Jan Villemson diskuteeris teemal, mis on riskide hindamismetoodika põhjendatus ja kas sageduse ja mõju korrumine on matemaatiliselt parim viis.
 - c. Kristjan Krips sooviks sellist hindamist, kus komisjoni liikmed ei näeks teiste hindeid enne enda oma andmist, mis oleks ausam ja ei suunaks teist samale tulemusele. Akadeemik Dan Bogdanov lausub, et kasutusele võiks võtta ka süsteemi, kes kõik komisjoni liikmed saavad olla nn esimesed hindajad järgemööda. Sellega saab nn kaasa aidata mõjutamist. Komisjon on seni kasutanud eri riskide hindamisel osalevate liikmete nimekirja erinevatest otstest, et tagada vaheldus. Teet Raidma toetab avalikku hindamist, mis annab hindajale oma otsust võimaluse põhjendada. Hea ei ole poole töö peal meetodikat muuta. Ahto Truu pakub varianti, et hindajad ei näe teiste numbreid enne enda omade fikseerimist; kui hiljem selgub, et kellegi hinnang on teistest väga erinev, saab ta seda põhjendada. Kati Ambo-Vaher toonitab, et komisjoni liikmed ei ütle kindlasti midagi välja teiste seisukohtadele tuginedes. Hinnangu andmisel võib välja kooruda ka infot, millega teised veel pole arvestanud.
 - d. Akadeemik Bogdanov selgitas, et teisel aastal peame ka tagama esimesel aastal madalaks hinnatud riskide ülevaatuse ja kvaliteedi ning võtma juurde ka uusi riske.
- 6) Milliseid ohte peaks komisjon hindama teisel tööaastal?

- a. Ahto Truu pakkus, et e-valimiste teemat on süvitsi analüüsitud, veenduks, et pabervalimiste riskid on kaetud. Priit Vinkel nentis, et tõesti, on mitmeid ohte, mida peaks läbi kaaluma, kuid kas pabersedelitega valimine on rangelt võttes küberturvalisuse komisjoni käsitusallas? Järgnevas arutelus jõuti mõistmiseni, et ka pabersedeli puhul on nimekirjad ja häälte lugemise protsess tugevalt digitaliseeritud, seega on nende käsitlemine TA küberturvalisuse komisjonis asjakohane.
- b. Jõuti aruteluni, kas e-hääletuse riske hinnatakse intuitiivselt kõrgemaks, sest tegemist on uudsema tehnoloogiaga. Pabersedeliga hääletamise riske teadvustatakse, mõistetakse ja aktsepteeritakse, sest igast valimisest on teada mõni intsident, nt häälte ostmise teemal. Samas, kus e-hääletamisega seotud intsidente pole teada.
- c. Akadeemik Bogdanov kinnitas, et komisjoni liikmed on oma valikutes vabad ning võivad hindamiseks esitada kõiki käsitlemata riske esmaseks või juba hinnatud riske korduvaks hindamiseks, eriti kui on selgunud uusi asjaolusid.
- d. Priit Vinkel pakkus, et komisjon vaataks üle ka uue OSCE/ODIHR uuele vaatlemise metoodika ning hindaks, kas seal on midagi kasutusele võtta. Komisjoni esimees kiitis plaani heaks.
- e. Akadeemik Bogdanov omalt poolt sooviks, et komisjon teisel aastal käsitleks ka kvantarvuti riski, jt riske, mis on täna madala sagedusega, kuid väga kõrge mõjuga. Nende ohtude jaoks vajalike vastumeetmete kasutusele võtt võib olla seotud suurte pingutustega ning alustada tuleb varakult.

Komisjoni esimees:

Dan Bogdanov

Protokollis:

Ülle Sirk